

Пачэсная эстафета

Для старадаўняга Слуцка 2023-і быў асаблівым: горад правёў год у статусе Культурнай сталіцы Беларусі. Выставы, фестывалі, канцэрты ды іншыя падзеі чарговы раз прыцягнулі ўвагу да спадчыны гэтай зямлі. Сёння Слуцк перадае ганаровы статус Вялінічам. Налета менавіта гэты куюк Магілёўшчыны стане асяродкам творчага жыцця краіны.

Памяць дзеля міру

Ігар Сергяненка

Андрэй Швед

Віктар Храмін

Дзмітрый Гара

У Нацыянальнай бібліятэцы Беларусі 7 снежня адбылася міжнародная навукова-практычная канферэнцыя, прымеркаваная да 75-годдзя з дня прыняцця Канвенцыі Арганізацыі Аб'яднаных Нацый аб папярэджанні злачынства генацыду і пакаранні за яго.

Як папярэдзілі ў сваім вітальным слове да ўдзельнікаў канферэнцыі кіраўнік Адміністрацыі Прэзідэнта Ігар Сергяненка, захаванне гістарычнай памяці аб Вялікай Айчыннай вайне сёння робіцца пытаннем нацыянальнай бяспекі дзяржаў і народаў, якія з'яўляюцца спадкаемі пераможцаў. Ён выказаў упэўненасць, што сёння трэба як мага больш казаць пра герояў, якія спынілі нашыскую машыну смерці, бо гэтая памяць робіць нас моцнымі.

ПЫТАННЕ БЯСПЕКИ

Мерапрыемства пачалося з прэзентацыі выдання "Генацыд беларускага народа. Карныя аперацыі". Як паведаміў генеральны пракурор Андрэй Швед, у першай кнізе апісаныя агульныя дакументы, падзеленыя ў аснову правядзення карных аперацый, і прадастаўлены звесткі аб агульнай колькасці гэтых акцый, якіх было праведзена не менш за 187. У другой частцы, якая выдзелена пад назвай "Генацыд", апісана інфармацыя аб усіх карных падраздзяленнях з указаннем іх найменняў, спісу камандзіраў і па магчымасці, звесткі аб жывых карніках і захадах, якія прымаюцца Генпракуратурай для таго, каб яны панеслі пакарэнне. Першыя дзве кнігі былі прысвечаны агульным пытанням, звязаным з генацыдам беларускага народа, і аналізу дакументаў нацысцкай Германіі, якія яшчэ чакаюць да нападу на Савецкі Саюз распачата юрыдычныя аб-грунтаванне масавага знішчэння яго насельніцтва.

Па задумках нашыстаў, на працягу паўтара-двух гадоў неабходна было вынішчыць да 75 % насельніцтва, а астатніх забраць у рабства. З гэтай жа мэтай напярэдадні нападу на Савецкі Саюз былі створаныя карныя падраздзяленні і закладзена правая база, якая вызваліла вайскоўцаў вермахта ад адказнасці за злачынствы супраць мірных грамадзян. Кнігі серыі выдзелены на рускай і англійскай мовах і накіраваныя амаль у 180 дзяржаў, у тым ліку па лініі Міжнароднай асацыяцыі пракурораў, а таксама па лініі парламента і Міністэрства замежных спраў.

Асноўная задача — данесці да сусветнай грамадскасці інфармацыю аб генацыдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны.

НЕСТАНДАРТАЕ РАССЛЕДАВАННЕ

Як паведаміў Андрэй Швед на адкрыцці пленарнага пасяджэння, Генпракуратура распачала

кримінальную справу аб генацыдзе беларускага народа ў гады Вялікай Айчыннай вайны болей чым два з паловай гады таму і за гэты час накіравала ў амаль 30 краін свету запыты па гэтай справе. Па словах генеральнага пракурора, актыўную дапамогу ў гэтым кірунку аказвае расійскі бок, выдзяляючы актывны перапіска з краінамі Лацінскай Амерыкі. Прытым шэраг заходніх краін адмовіў Мінску ў прававой дапамозе па кримінальнай справе аб генацыдзе. Тым не менш ужо атрыманыя звесткі дазваляюць сцвярджаць, што на тэрыторыі БССР было знішчана не менш за тры мільёны грамадзян і ваенна-палонных і забрана ў рабства не менш за 380 тысяч чалавек.

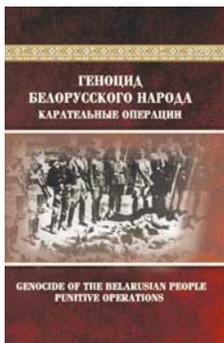
Генеральны пракурор нагадаў, што Нюрнберскі трыбунал стварыў прававую аснову асуджэння за злачынствы супраць міру і бяспекі чалавечтва, а лагічным яго працягам з'яўляецца прыняцце Канвенцыі ААН, якая ўпершыню дала нарматыўнае вызначэнне генацыду і яго формам. Найбольшыя страты, у тым ліку срод мірнага насельніцтва, Дзяржаўнага камітэта судовых экспертаў і іншых дзяржаўных органаў праводзіць шырокі спектр следчых дзеянняў, у тым ліку вывучаюць архіўныя крыніцы, фота- і відэамаатэрыялы і іншыя дакументы. Правадзіцца агляд месцаў злачынстваў, дапытваюцца пацярпелыя.

АБ БУДУЧЫНІ ЧАЛАВЕЦТА

Міністр абароны Віктар Храмін заявіў, што ва ўмовах эскаляцыі глабальнай напружанасці досвед гістарычнага ўзаемадзеяння нацый, які перамагіў нацызм, мае безумоўна актуальнасць і гістарычнае значэнне. Тады, амаль восем дзесяцігоддзяў таму, дасягнуць перамогі ўдалося дзякуючы намаганням усіх народаў, якія аб'ядналіся ў антыгитлераўскую кааліцыю. Мы памятаем аб іх подзвігу і аддаём даніну павагі муладры кіраўнікоў дзяржаў, якія ва ўмовах амаль непрымырных супярэчнасцей здолелі аб'яднацца ў барацьбе з агульным ворагам. Як адзначыў кіраўнік ваеннага ведамства, глабальным вынікам перамогі нал фашызмам сталі стварэнне Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, а таксама Нюрнберскі працэс, калі ўпершыню ў гісторыі чалавечтва была зроблена спроба спыніць войны і дамовіцца ў міжнародным маштабе аб будучыні чалавечтва.

ПРЫПРЫТЭТНЫ НАПРАМАК

Старшыня Следчага камітэта Дзмітрый Гара папярэдзіў, што генацыд — гэта злачынства без тэрміна даўнасці, і вынаватыя ў ім мушчы несці пакарэнне незалежна ад узросту і месцазнаходжання. Тэматыка генацыду і дагэтуль як ніколі актуальная. Гэтая грацьдзя з болей аддацца ў сэрцы кожнага чалавек, асабліва тых,

Вокладка кнігі

чыя памяць заўсёды асабіста перажывае падзеі аб ўспаміны родных і блізкіх людзей. На думку старшыні Следчага камітэта, такія канферэнцыі даюць магчымасць на міжнародным узроўні кансалідаваць намаганні ў пытанні захавання гістарычнай праўды, прафілактыкі і недапушчэння злачынстваў супраць чалавецтва. Важны абмен ведамі і досведам для захавання памяці аб ахвярах нацызму і прадупрэжэння спроб яго адраджэння ў сучасных умовах.

Для Следчага камітэта работа ў рамках узбуджанай Генеральнай пракуратурай Беларусі кримінальнай справы па факце генацыду беларускага народа з'яўляецца адным з прызямных напрамкаў дзейнасці. Слельчыя сумесна з мам. Супрацоўнікамі органаў пракуратуры, Дзяржаўнага камітэта судовых экспертаў і іншых дзяржаўных органаў праводзіць шырокі спектр следчых дзеянняў, у тым ліку вывучаюць архіўныя крыніцы, фота- і відэамаатэрыялы і іншыя дакументы. Правадзіцца агляд месцаў злачынстваў, дапытваюцца пацярпелыя.

АБ БУДУЧЫНІ ЧАЛАВЕЦТА

Міністр абароны Віктар Храмін заявіў, што ва ўмовах эскаляцыі глабальнай напружанасці досвед гістарычнага ўзаемадзеяння нацый, які перамагіў нацызм, мае безумоўна актуальнасць і гістарычнае значэнне. Тады, амаль восем дзесяцігоддзяў таму, дасягнуць перамогі ўдалося дзякуючы намаганням усіх народаў, якія аб'ядналіся ў антыгитлераўскую кааліцыю. Мы памятаем аб іх подзвігу і аддаём даніну павагі муладры кіраўнікоў дзяржаў, якія ва ўмовах амаль непрымырных супярэчнасцей здолелі аб'яднацца ў барацьбе з агульным ворагам. Як адзначыў кіраўнік ваеннага ведамства, глабальным вынікам перамогі нал фашызмам сталі стварэнне Арганізацыі Аб'яднаных Нацый, а таксама Нюрнберскі працэс, калі ўпершыню ў гісторыі чалавечтва была зроблена спроба спыніць войны і дамовіцца ў міжнародным маштабе аб будучыні чалавечтва.

Антон РУДАК

Экзаршы інклюзіўны хор "Радасць душы"

Права ззяць на сцэне

Інтэграваць людзей з інваліднасцю ў творчае жыццё краіны — такая мэта новай ініцыятывы Міністэрства культуры і Міністэрства працы і сацыяльнай абароны. Ведамствы далі старт рэспубліканскаму фестывалю роўных магчымасцей "Час моцных".

Як папярэдзілі ў прывітальным адрэсе міністр культуры Анатолій Маркевіч, фестываль мае сапраўды высакародную місію — садзейнічаць развіццю ў нашым грамадстве ідэалаў дабраці і гуманізму. Ён закліканы не толькі раскрыць магчымасці ўдзельнікаў, але і выявіць іх імкненне да мастацтва, волю да перамогі, сілу характару.

— Мы ствараем прастору, дзе кожны можа ў поўнай меры займацца творчасцю. Фестываль набывае асаблівае значэнне ў кантэксце актывнай працы па дасягненні нацыянальных мэт развіцця ў сацыяльнай сферы, — адзначыў Анатолій Маркевіч. — "Час моцных" падорыць лямозам з інваліднасцю магчымасць выступіць на адной сцэне з прызнанымі артыстамі. Няхай фестываль стане цудоўнай традыцыяй ды прынясе радасць творчасці і даласць сіл.

Беларусь ратыфікавала Канвенцыю аб правах інвалідаў, а сёлета ў нашай дзяржаве пачаў дзейнічаць новы Закон аб правах інвалідаў і іх сацыяльнай інтэграцыі. Як адзначыла палчас актрыса фестывалю намеснік міністра працы і сацыяльнай абароны Марына

Арціменка, згаданыя акты сцвярджаюць права на творчасць. А менавіта гэтая ідэянасць з'яўляецца важным складнікам развіцця і сацыялізацыі.

Людзі з інваліднасцю могуць знайсці заняткі па душы ў клубах і гуртках пры цэнтрах сацыяльнага абслугоўвання насельніцтва па ўсёй рэспубліцы. Мастацкія калектывы таксама дзейнічаюць пра грамадскіх аб'яднаных людзей з інваліднасцю, і 20 з іх маюць найменне "народны".

— У нашай дзяржаве шмат робіцца, каб таленавітыя людзі маглі раскрыць свае здольнасці. Ладзіцца шмат мерапрыемстваў рознага ўзросту: фестываль творчасці інвалідаў у дні "Славянскага базару ў Віцебску", "Вясёлцы карагодоў", "Свет без межаў" і іншыя, — сказала Марына Арціменка. — Зараз нараджаецца новая выдатная традыцыя. Задача фестывалю "Час моцных" — знайсці асобы і таленавітых людзей, выявіць патэнціал тых, хто яшчэ не заявіў пра сябе. І спадзяюся, што праект прыгожа і энэргічна будзе крочыць па краіне.

Удзельнікі рэспубліканскага фестывалю роўных магчымасцей могуць публікаваць фотаздымкі і відэазапісы сваіх выступленняў у сацыяльнай сетцы з хэштегам #ВремяСильных і #ЧасМоцных.

ВИДАТНЫ СТАРТ

Урачыстае адкрыццё фестывалю адбылося ў Мінскім гарадскім палацы культуры. Удзельнікамі яркага канцэрта сталі артысты Беларускай эстрады і калектывы. Гледачоў прывітала Алена Грышанова, Шыр, Вольга Калеснікова, ансамбль "Заранка" ды іншыя.

На адной сцэне з прафесійнымі выступальнікамі былі творчы-аматары з інваліднасцю. Напрыклад, да фестывалю далучыліся гурт "Жан-Крыстоф" Беларускага таварыства інвалідаў з эроку, удзельнікі вакальнай студыі Гомельскага гарадскога цэнтра інклюзійнай культуры, прадаўцы іншых устаноў і аб'яўляючы.

Вакальныя здольнасці прадэманстравалі экзаршы інклюзіўны хор "Радасць душы". Гэты калектыў уключае больш за паўсотні чалавек рознага ўзросту і розных магчымасцей па здароўі. Хор пад кіраўніцтвам Алены Маславай удзельнічае ў шматлікіх конкурсах, духоўна-асветніцкіх мерапрыемствах і трансліруе досвед інклюзійнай камунікацыі як у Беларусі, так і за мяжой. Рэпертуар далові размаіты. Ён складаецца са свецкай і духоўнай акадэмічнай музыкі беларускіх і замежных кампазітараў, апрацавак народных песень, джазавых апрацовак і пералажэнняў.

МАРАФОН ТАЛЕНТАЎ

Далучацца да фестывалю могуць людзі з інваліднасцю, якія пастанілі прахываць на тэрыторыі Беларусі, а таксама мастацкія калектывы і ўсе ахвочыя асобы, якія займаюцца творчай дзейнасцю сумесна з людзьмі з інваліднасцю.

Фестываль роўных магчымасцей "Час моцных" ахопіць усю Беларусь. Да сакавіка наступнага года ва ўсіх раёнах абудуцца аб'оры. Выступленні ўдзельнікаў будзе адзначаць адмыслова камісія з дзяцяў культуры і прадаўцы інвалідаў Міністэрства працы і сацыяльнай абароны. Абласны этап ужо праходзіць у Віцебшчыне. Фінальны этап у фармаце гала-канцэрта і шчыромані ўзнагароджання пераможцаў запланаваны на 3 мая. Менавіта ў гэты дзень у 2008 годзе ўступіла ў сілу Канвенцыя аб правах інвалідаў, прынятая Генеральнай асамблеяй ААН.

Даніл ШЫЙКА
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Падчас заняткаў "Анёлы прыліцелі"

Школа творчасці для ўсіх

Нацыянальны мастацкі музей дзяцям снежня ладзіць праект "Інклюзіўныя майстэрні". Ён мусіць раскрыць творчы патэнцыял людзей з асаблівымі патрэбамі ды стварыць камфортнае і даступнае асяроддзе для кожнага наведвальніка ўстановаў.

Старт ініцыятывы даў майстар-клас псіхолога і арт-тэрапеўта Дзіны Панятойскай-Замшчылвай. Удзельнікі стварылі работы ў трох тэхніках, накіраваных на пашырэнне пачуццёвага досведу, развіццё коле-

равага ўспрымання і ўстановаўленне эмацыянальнага кантакту з іншымі людзьмі. Ліччэ спецыяліст зладзіла заняткі "Анёлы прыліцелі". Таксама ў прастору выставы "«... Дагаворы і пацвяржэнні Госпаду Богу...»" Датаваная і падпісаная творы сакральнага мастацтва Беларусі XVI—XIX стагоддзямі" ахвочныя прагледзелі спектакль на яскравы, а затым стварылі ўспасных анёлаў-ахоўнікаў з паперы.

У рамках выставы "Школа творчасці" адбылася лекцыя і майстар-клас па лінаграворы. З друкаванай тэхнік гасцей пазнаемлілі загадчык

кафедры графікі Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў Фёдар Шурмялёў і студэнтка Марына Анціпчык. Наведальнікі не толькі пазнаемліліся з творчым працэсам, але і паспрабавалі сабе ў ролі друкароў, зрабілі абліткі на афортным станку.

Праект прызначаны для інтэграцыі людзей з асаблівымі патрэбамі ў культурнае асяроддзе. Усе ахвочныя могуць далучыцца да заняткаў да канца месца. Звесткі пра наступныя сустрэчы будуць даступныя на інфармацыйных рэсурсах Нацыянальнага мастацкага музея ў інтэрнеце.

Старт у прафесію

Выязны семінар-практыкум “Маладосць, традыцыі, адзінства” адбыўся на Лагойшчыне. Да падзеі далучыліся больш за 80 маладых спецыялістаў галіны культуры з розных куткоў Мінскай вобласці. “К” пазнамілася з удзельнікамі форуму ды распытала іх пра надзеянне.

КАЛІ ЖЫЦЦЁ – СВЯТА

Антон Васіленка сёлета скончыў факультэт культуралогіі і сацыяльна-культурнай дзейнасці Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Першым працоўным месцам хлопца стаў Цэнтр культуры аграаралка Бальшавік у Мінскім раёне.

І як прызначана адмысловец, уліцца ў творчую каманду вядзючых выспіскаў не каштавала. Нягледзячы на розніцу ва ўзросце, з калегамі атрымалася адрозніць знайсці агульную мову. Малады культурна-інтэлектуальны працаваў за ахвотай падліць масавыя мерапрыемствы — іспрыяе ў дзейнасці разуменне, што старэйшыя пры патрэбе гатовыя прыйсці на дапамогу. Працаваць камфортна ды здзяйсняць задуму дазваляе і добрая матэрыяльная база ўстановаў. Сярод ачышчальных праектаў Антон з задавальненнем гадзе вясеньскія фестывалі фарбаў, а з найбліжэйшых падзей анімацыю насычаную навагоднюю праграму. Калектыву цэнтра рытуе аркуча тэатрызаваную імпрэзу, а таксама вы-

СЮРПРЫЗ НА КОЖНЫМ ЗЯНЯТКУ

Незабыўны ўражанні ад семінара-практыкуму засталіся і ў **Маргарыты Янешкай**. Пасля заканчэння Маладзечанскага дзяржаўнага музычнага каледжа імя М.К. Агінскага яна працуе выкладчыцай выяўленчага аддзялення ў Дружненскай дзіцячой школе мастацтваў у Пухавіцкім раёне.

Дзіцячына вырастае на Гродзеншчыне, але адлегласць між бацькоўскім домам і месцам размяшчэння не пужае: транспартная сувязь дазваляе зручна дабрацца на малую

Сяргей Крысенка, Анжэла Раемская, Ана Шахоўка падчас дыялогу з моладдзю

радыму. У Дружным Маргарыце дапамаглі з жыллом, якое размешчана недалёка ад школы. Ва ўстанове малодзю супрацоўніцу сустрэлі прыймае — і паразумеллі з калегамі атрымалася хутка ды лёгка. З навучэнцамі дзіцячына таксама адрозна ўсталявала кантакты. Настаўніца кажа, што яе дзятва шчэраная, дружалюбная і руплівая. Хлопчы і дзяўчаты ўжо прывыклі да разнастайнага сюрпрыза ад Маргарыты Уладзіміравны, бо яна заўсёды старашча арыгінальна пачавае прадэманстрацыю праграмы тэмы.

Выхаванцы ў маладога педагога рознага ўзросту — ад першакласнікаў да падлеткаў, якія неўзабаве будуць выбіраць прафесію. Іх настаўніца знаёміць з рознымі тэхнікамі і матэрыяламі, вучыць шукаць арыгінальныя падыходы, дапамагае развіваць фантазію. Падальчэйшая прэзентуе свае дасягненні на шматлікіх выставах у школе, дапамагаючы аздабляць прастору да свят.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

У ТВОРЧАСЦІ З МАЛЕНСТВА

Кацярына Босак, нягледзячы на малады ўзрост, даверліва кіраванне цэлым падраздзяленнем. Яна працуе загадчыцай інфармацыйна-аналітычнага аддзела Мінскага абласнога цэнтра народнай творчасці.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Актуальныя пытанні галіны адмыслоўцы абмеркавалі падчас дыялогаў у пляцоўцы з начальнікам галоўнага ўпраўлення культуры Мінскага аблвыканкама Алай Шахоўка ды іншымі службовымі асобамі. Удзельнікі спецыялістаў наведлі Лагойскі гісторыка-краязнаўчы музей імя Тышкевічаў і Мастацкую галерэю Сяргея Давідовіча. У раённым цэнтры культуры гэсцей чакалі прэзентацыя моладзевых праектаў і канцэрт.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Сва ж Маргарыта шчыра захапляецца вышчінкай. Асновы гэтай дзейнасці атрымала ў каледжы і іспрыяе ва ўдасканаленні ў творчасці, што патрабуе ювельнірнай дакладнасці. Акрамя таго, дзіцячына працуе ў алейным жыццывы і аддае перавагу партрэту.

Калі побач – аднадумцы

Выйсці на сцэну ІФМС – сапраўдная ўдача для танцоўраў. Атрымаць уназагодку на нацыянальным конкурсе – вялікі гонар. Праект Юлія Суляк з Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў уадастоены спецыяльнай прэміяй “Пастскрыптур” XXXIV Міжнароднага фестывалю сучаснай харэаграфіі ў Віцебску. Якім бы шлях да поспеху?

ЗЕРНЕ ЛЮБОВІ

З танцамі Юлія знаёмая з дзіцячых гаў. Калі ігра на скрыпцы перастала прыносіць задавальненне, мама зразумела, куды трэба накіраваць энергію дачкі.

— Спачатку я займалася ў танцавальнай студыі, а ў падлеткавым узросце скончыла харэаграфічнае аддзяленне ў музычнай школе, — распавядае Юлія. — Там мой першы педагог пасяла ў майм сэрцы зерне любові да танца, а ў далейшым накіравала на пачатковую прыступку прафесійнай дзейнасці. Пазней я паступіла ў Гродзенскі дзяржаўны каледж мастацтваў на народнае аддзяленне, дзе сустрэла яшчэ аднаго важнага чалавека — Іліну Канстанцінаўну Залескую. Дзякуючы ёй і ўспямому, што трэба прывацца не пакладаючы рук, бо ў гэтай сферы без “поту і крыві” нічога не даб’еся. І калі не развівацца і не ўдасканальвацца, то варта пашукаць іншую прафесію. А маё знаёмства з сучаснай харэаграфіяй адбылося пры непасрэдным удзеле педагога Дзмітрыя Сяргіевіча Куратна, якім я бяскожна захалялася. Вышэйшую адукацыю атрымала ў Беларускам дзяржаўным універсітэце культуры і мастацтваў на курсе ў Святаляны Вячаславаўны Гуткоўскай.

Яна стала тым майстрам, да якога я дагэтуль маю звяржэння па парадку. На занятках мы займаліся не толькі харэаграфіяй, але і развівалі чалавечыя якасці. У рамках дысцыпліны “Мастацтва балетмайстра” Святаляна Вячаславаўна навучыла нас прылучаць харэаграфічныя пастановкі і размаўляць з глядачом праз плястыку цела.

Пасля навучання ў БДУКМ наша гераіня стала выкладчыцам сучаснай харэаграфіі і эстраднага танца ў

Мінскім дзяржаўным каледжы мастацтваў і на базе гэтай установы стварыла калектыв з назвай “Праект Юлія Суляк”.

— У мой калектыв уваходзяць навучэнцы па спецыяльнасці “Харэаграфічнае мастацтва”, “Эстрадны танец”, дзе я з’яўляюся мастацкім кіраўніком і непасрэдна выкладчыкам асноўнай дысцыпліны. З танцорамі мы працуем з першага курса, і ў мяне склаваецца адчуванне, што вакол мяне аднадумцы. У нас цудоўныя адносіны: добрыя і творчыя.

Сёлета мы годна паказалі сябе на розных спаборніцтвах: сталі лаўрэатамі 3 ступені Рэспубліканскага конкурсу харэаграфічнага мастацтва “Данс кангрэс” і ўзялі гран-пры на Міжнародным фестывалі-конкурсе харэаграфічнага мастацтва “TERRI CON”. Праўду кажучы, не ўсе нашы пастановкі разуменьня, бо над імі трэба палумаць, а глядач любіць шоу.

КОЖНАМУ СВОЙ ШЛЯХ

На ІФМС, дзе створаны ўсе ўмовы для раскрыцця талентаў, “Праект Юлія Суляк” не толькі зразумелі, але і годна ацанілі. Наша гераіня навывала фестываль не ў першы раз: выступала на сцэне ў якасці выканаўцы, спрабавала сілы ў ролі пастановшчыцы сапа для свайго вучня. Сёлета атрымала іншым эмоцыям.

— Гэта адзіны вукаанакіраваны конкурс па сучаснай харэаграфіі на тэрыторыі Беларусі, таму перамога месца для выступленняў. Тут заўсёды пануе неавергадная творчая атмосфера, і я хацела, каб мае студэнты адчулі ўсю магію гэтай падзеі. Мы прывезлі пастановку з назвай “Перааснаванне”, дзе ў складзе з дзевяці танцоўраў распавялі пра звычайнае чалавечае жыццё. Лічу, што ў глядача больш адчуваецца гісторыя, калі ён можа убачыць сябе на сцэне і адчуць тое, што калісьці адбывалася з ім. Мы гаварылі пра тую большасць людзей, якія бяскожна спішаюцца дасягнуць сваіх мэт і забываюць пра тое, што трэба прытрымлівацца і зразумець сябе як асобу. У выніку чысьці жыццё становіцца абсалютна пустым, але ў нашым выпадку гераі злучае ў сабе эмацыйную, фізічную, інтэлектуальную энергію і становіцца духоўна развітым. У канцы мы пасылаем глядачу выразны мэсэдж: кожны можа знайсці свой шлях і стаць ішчэасцівым.

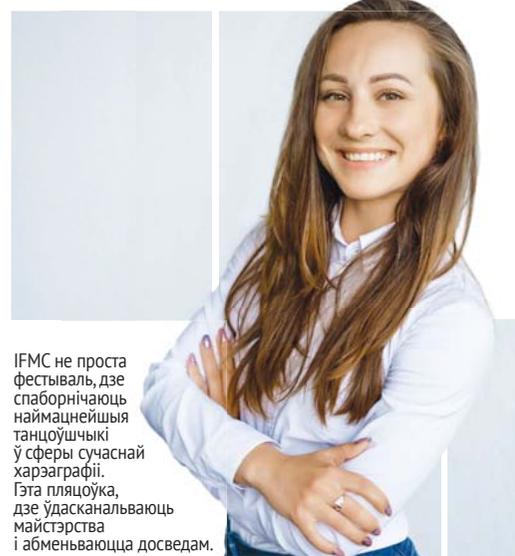
Пасля навучання ў БДУКМ наша гераіня стала выкладчыцам сучаснай харэаграфіі і эстраднага танца ў

ГЛЯДАЧ ПРАГНЕ ШОУ

Пасля навучання ў БДУКМ наша гераіня стала выкладчыцам сучаснай харэаграфіі і эстраднага танца ў

Выступленне на фестывалі сучаснай харэаграфіі ў Віцебску

Юлія Суляк

ІФМС не проста фестываль, дзе спаборнічаюць наймацнейшыя танцоўшчыкі ў сферы сучаснай харэаграфіі. Гэта пляцоўка, дзе ўдасканальваюць майстэрства і абменьваюцца досведам.

ГУЧНА ЗАЯВІЛІ

Як распавядае харэаграф-пастановшчык Юлія Суляк, першапачатковай мэтай пазэжкі ў Віцебск было набрэння вопыту, падліць, як тануюць прафесіяналы.

— Вельмі спадзяюся, што мае вучні прайсцілі праз сваё гэтагу творчую энергію. І яна кранула іх так моцна, што ім заахачэнна стварыць саміх. Прыемна, што мы атрымалі больш, чым планавалі, нас заўважылі, і мы гучна заявілі пра сябе. Спецыяльная прэмія “Пастскрыптур” мяркуе, што нашаму праекту ёсьць пра што яшчэ раскажаць. І ў будучыні мы абавязкова вернемся на гэты год на сцэну ІФМС.

Вельмі важна развіваць і падтрымліваць такія конкурсы, бо дзякуючы ім глядач знаёміцца з новымі формамі і такім паняццем, як сучасная харэаграфія. Менавіта гэты кірунак прымушае людзей думаць і шукаць, а не проста глядзець на прыгожую карцінку. Я ганаруся тым, што ў нас у Беларусі ёсьць адмыслоўцы і прыхільнікі такога віду мастацтва.

Што ў планах калектыву? Мэты Юлія ставіць прастыя, але вельмі пращэмія — тварыць і яшчэ раз тварыць.

— Я прытрымліваюся такога выказвання: у самоты няма мэты, а ёсьць толькі шлях. Гэтакім і імкнуся навучыць сваіх падальчэйшых. Пастыяховы вынік — гэта ўжо як бонус. Трэба ўмець атрымліваць асалоду ад таго, што робіш сёння, а не цешыць сябе марамі пра будучыню.

Караліна Русак, навучэнка Мінскага дзяржаўнага каледжа мастацтваў

— Наш праект упершыню ўдзельнічаў у ІФМС-2023. Пастановка “Перааснаванне” складалася з трох частак. Кожную з іх мы рыхтавалі асобна на працягу двух гадоў і толькі сёлета аб’ядналі ў адно тэатра. Самым складаным у перыяд рэпетыц было апрацаваць нумар і ўключыць у яго па максімальна, а таксама дамагчыся той карцінкі, якой патрабавала ад нас Юлія Аляксандраўна Суляк. Мы ніколі не адзінавалі, наколькі мы добра выступілі. Гадоўнае — атрымалі незабыўныя эмоцыі: калі з’явіліся мурашкі, то гэта добры вынік каманднай працы. Ехалі на фестываль па развіццё, для атрымання эстэтычнага задавальнення ад выступленняў іншых артыстаў і проста хацелі прэзентаваць нашу працу на знакамтай сцэне. Усе, безумоўна, былі рады навіне аб атрыманні спецыяльнай прэміі “Пастскрыптур”. Гэта вельмі вялікая пахвала за нашу працу і за старанні педагога, з якім нам вельмі панашававала.

Ад ІФМС-2023 наш калектыв атрымаў вельмі значны зарад энергіі, што дазваляе высокі ўзровень арганізацыі мерапрыемства. Мы, вядома ж, хочам зноў прыхаць у Віцебск і дзеянне гэтага будзем кожны дзень працаваць над новай пастановкай.

Настасса ЮРКЕВІЧ Фота з архіва гераіні

Саюзна-музычна

Канцэрт лаўрэатаў XVII Міжнароднага конкурсу імя П. Чайкоўскага быў прысвечаны 24-годдзю стварэння Саюзнай дзяржавы. Урачыстасці, што завяршылі музычна рускага класіка, адбыліся ў Вялікім тэатры Беларусі.

Адкрываючы мерапрыемства пасля ўступнага Паланэза П. Чайкоўскага, міністр культуры Беларусі Анатолій Маркевіч паэтычна адзначыў: “Праз некалькі імгненняў у святле сафітаў заліскаюць музычныя інструменты і палісца ідуоная музыка ў выкананні лаўрэатаў XVII Міжнароднага конкурсу імя Пятра

Львіча Чайкоўскага. Для нас дадзены конкурс з’яўляецца візітуйкай нацыянальных дасягненняў дзюх дзяржавы — Расіі і Беларусі. Творчае спабарніцтва стала добрай стартвай пляцоўкай для малых, амбійных, таленавітых музыкантаў, дае магчымасць здобць любоў публікі, узяцца на вышэйшую пры-

ступку выканальніцкага мастацтва. Для нас, беларусаў, вялікі гонар прымаць лаўрэатаў конкурсу на легендарнай сцэне тэатра оперы і балета і быць гледачамі выступлення бліскачуга дырыжора, віртуознага вялянчаліста, педагога Сяргея Ралдугіна. Дзверы Вялікага тэатра заўсёды гасцінна адчынены для ўсіх

тых, хто імкнецца да гармоніі і прыгажосці ў мастацтве”. Ён выказаў упэўненасць, што праз час цяперашнія лаўрэаты будуць выступаць на найлепшых сценах Беларусі і ўсяго свету.

Сапраўды, хацелася б пачуць у адной з партый бягучага рэпертуару ўладальніцу бронзавага медаля Альбіну Тонкіх, якая скарыла вельмі прыгожым голасам. Тым больш што яна не толькі ўраджэнка Беларусі, але і выхаванка беларускай вакальнай школы: Альбіна скончыла Беларускае дзяржаўнае акадэмію музыкі на класе нашай знакамітай опернай салісткі Ніны Шарубінай. Потым стажыравалася ў Латвіі і стала ўдзельніцай Маладзёжнай праграмы Вялікага тэатра Расіі.

Акрамя Альбіны, выступілі салісты Санкт-Пецярбургскага Дома музыкі, які стварыў і стаў яго мастацкім кіраўніком народны арыстарт Сяргей Ралдугін — госьць вечарыны і адзін з яе арганізатараў. Мы пачулі ігр сёлетніх лаўрэатаў другой прэміі

(флейтыстка Ганна Камарова, скрыпан Равіль Іслямў), а таксама тройці (кларнетыст Леў Жураўскі, піяніст Ілья Папаян, які завяршаў канцэрт і саліраваў на біс). За пультам стаў галоўны дырыжор нашага Вялікага — Юры Караваяў. Галоўны мастак тэатра Любоў Сідзельнікава аздабіла не толькі сцэну, але і кожны нумар, дадаўшы адпаведнае аздабленне.

Разам з тым канцэрт выявіў аду з трынальх праблем — наўнясць творчай індывідуальнасці. Як паказалі зладаны выступленні, тэхнікі нікому з малалых музыкантаў не займаць. А вось знайсці ва ўсім вядомай музыцы штосці свай, акрыць нязнаенае, пракаласці калі не гасцінец, дык хаця б сляжыначку да новага разумення музычнага зместа — гэта пакуль справа будучыні. Таму сабіста мне больш за іншых запомнілася флейтыстка Ганна Камарова. У “Бліскачугай фантазіі” Ф. Борна на тэмы з оперы Ж. Бізэ “Кармэн” яна імкнулася не да адзначанага ў назве блізка, а да інтэлектуальнага спасціжнення і яркага эмацыйнальнага выяўлення закладзеных у музыку няпротых характараў оперных персанажаў.

Надзея БУНЦЭВІЧ

Кіношны рэжысёр і яго каманда

З 14 снежня ў вялікі пракач выходзіць фільм “Кіношнікі”. Гэта дэбютны поўны метр маладога рэжысёра Кірыла Халецкага. Жюры XXIX Мінскага міжнароднага кінафестывалю “Лістапад” высока аданіла карціну — стужка атрымала спецыяльны прыз арганізатараў і ўзнагароду “За шчырасць і жыццяррадааснасць”.

“К” пабывала на пералпаказе ў сталічным кінаатэатры “Мір”. Запрошаныя госці змаглі пагутарыць з акцёрамі і здымачнай групай, зрабыць памятные фота і атрымаць эксклюзіўныя аўтаграфы, а мы — сабраць уражання і спадзяванні віноўнікаў урачыстасці.

— Мне пашчасціла ўдзельнічаць у трох праектах ад Нацыянальнай кінастудыі “Беларусьфільм”: серыял “Ілюзіі”, фільмы “Падрыў” і “Кіношнікі”. Калі здымаўся ў “Падрыў”, думаў, што лепшай здымачнай групы не знайсці, а цяпер так кажу пра “Кіношні-

каў”. Спалзяюся, мы створым і другую частку, бо я вельмі па-любю сваёму персанажу, — дзеліцца эмоцыямі Уладзіслаў Салада, які сыграў найлепшага сабра галоўнага героя Мікалая. На думку рэжысёра Кірыла Халецкага, стартуюю лінію карціна перайшла менавіта

цяпер, а не на “Лістападзе”, і прам’ера сімвалічна праходзіць напярэдні святкаванні Дня беларускага кіно і яго 100-годдзя.

— Было шмат розных падзей, праз якія фільм мог не абысца. Наша каманда склалася дзякуючы мноству маленькіх выпадковасцей, якія не выпадаковыя. Я чуў меркаванне ад прафесійнага журы, крытыкаў, вопытнага і звычайнага гледача. Усе адзначаюць агульную атмасферу: светлая, добрая карціна. Прыемна, калі разумееш, што працавалі нездарма. І ў першую чаргу мы рабілі гэта для вас, дарагія гледачы. Я заўсёды кажу, што кіно робіць не рэжысёр, а каманда. У дадзеным выпадку для нас гэта крыху менш за год працы, а для вас — 85 хвілін, — звярнуўся са сценамі рэжысёр.

Яшчэ адной прыемнай навіной для прыхільнікаў стануць гастролі Кірыла Халецкага і акцёра Станіслава Пякарскага па абласных гарадах Беларусі, бо кінастужку запыталі больш за 75 кінатэатраў па ўсёй рэспубліцы.

Мы будзем калясіць па краіне, каб прэзентаваць нашу працу ўсім без выключэння. Плянуем стасавацца, фатаграфавацца і прыслухоўвацца да гледачоў, — з радасцю распавядае Кірыл. — Калі зразумеем, што фільм людзям спадабаўся і яны прагнуць убачыць герояў на экране зноў, то з задавальненнем здымем другую частку. Працяг ужо напісаў!

Назва “Кіношнікі” атрымалася вельмі ёмістай і адразу ж

падкавае жанр: камедыя пра авантурыстаў са сферы кінематографіа. Нагаворваюць, што слова стала мінімальным, а фразы са стужкі цягуюць усе калегі, нават генеральны дырэктар “Беларусьфільма”. — Калі два чалавекі чуюць і могуць аргументавана даказаць свой пункт гледжання, тады ўнікае добры вынік, — дзеліцца меркаваннем мастацкі кіраўнік Іван Паўлаў. — Момент “я мастак, я так бачу” працуе толькі ў аўтарскім кіно. Мне не падалося, што гэта быў дэбют рэжысёра і апэратара. Яны ведалі, што робяць, таму акцёры маглі ім даверыцца. Я не ўпершыню выступаю мастацкім кіраўніком на карціне. І гэтым разам не бачыў разгубленасці ў вачах таварышаў. Прывідаў лічыць, каб вы разумелі маштаб праваленай працы. Паралельна я здымаўся яшчэ ў адным праекце, дзе выпрацоўка была піль хвілін у дзень, а тут каманда рабіла па восем (пры норме дзве хвіліны для дэбютантаў). А яшчэ дзякуючы Кірылу я прымерываў на себе піль розных вобразав. Хтосьці скажа, што я вызначаласць стэль, бо ў момант, калі быў акцёрам, я адлюстроў мастацкага кіраўніка і безумоўна слухаўся рэжысёра.

Як усё атрымалася? Напешыцца атмасферай унутранага жыцця на здымачнай пляцоўцы можна, паглядзеўшы “Кіношнікі” ў кінатэатрах свайго горада!

Настася ЮРКЕВІЧ

Андрэй КОЛАСАЎ

эстрадны спявак, вядучы, акцёр

1986
Андрэй Валер’евіч Коласоў нарадзіўся 12 сакавіка ў Гомелі ў музыкальнай сям’і. З дзяцінства займаўся музыкой, наладзіў аду на класе класічнай гітары ў музыкальнай школе.

2003—2007
Пасля школы канчае кінатэатральнае і пераходзіць у Гомель. Там на пачатку выступае на сценах і вядучы. Паступіў у Мінскі дзяржаўны ўніверсітэт харчавання. У 2007 годзе, пасля працоўнага ў Гомельскай абласной філармоніі, трапіў у аркестр Ю. Валаскуса, для таго часу больш значны прадавец над вакалам.

2009—2013
Сшысла Мінскай дзяржаўнага ўніверсітэта харчавання (2011). Запрошана ў Мінск для прыміццання Рэалістам у склад Нацыянальнага “Аркестра” аперы І. Яванова. Паступіў у Беларусі дзяржаўнага ўніверсітэта культуры і мастацтваў. Для ўмцадзі пн спецыяльнай “эстрадна-рэжысёрскай” у Ірыны Дарафэявай.

2013—2019
Прымае ўдзел ва ўкраінскіх тэлевізійных шоу “Топас краіны” (2013), двойчы ў музыкальнаму талентаў “Х-фактар” (2015, 2017). З’яўляецца ў праектах і на беларускіх тэлебачанні. Наперад, у перадачы аб фальклорнай спадчыне Беларусі “Наперад у мінулае”. У 2016 м удзельнічае ў першым у Беларусі “Бітве вядучых”, для затым другое месца. Працявае рэалізаваць на гэтай імя.

2019—2022
Севіраюцца ў Дзюжніцкі, дзе выступае ў тэатры як арыст-спявак. Актывна выступае і на беларускай сцэне. З 2021 г. — саліст у аркестры М. Фінберг. З’яўляецца ў лексіі вядучага на В. Бурлакоўскага ўспіху на Чэмпіянате Еўропы па фігурнаым танцы. Плянуе ўласны рэпертуар новых ільчых песняў, срод іх “См-насам з сабой”, “Стань тым сапраўдным мучанікам”, “Мы — народ”.

2023
Сшыла слова з’яўляецца ў сферы праграмы “Сінс мада” на “Телерад-1” для распаўсюду пра сваё творчы і мадэльны шыл. Яго рэпертуар працявае папаўняцца новымі песнямі. Зара Андрэй Коласоў уключае сольную праграму.

2019—2022
Летас, у гэтым сезоне беларускага шоу талентаў “Фактар.ВІ”. Сшыла тэатру ў дыялекту фізікаў і шычуцца вакальнай разнастайнасцю песняў падчас грамад уключэнняў.

Вакальнае здольнасці, харызма і творчая пластычнасць Андрэй Коласа дазваляюць яму рэалізавацца ў самых розных культурных амгду. Спявак, акцёр і вядучы, ён асацэпта адкрытым для творчых эксперыментаў, чым нязменна падкупляе сваю аўдыторыю.

АДША: 15 снежня ў Палацы Рэспублікі адбудзецца канцэрт Нацыянальнага акадэмічнага аркестра імя М. Фінберга, у складзе якога выступіць Андрэй Коласаў.

Сцэна са спектакля

“Чароўная Алена”: мара здзейснілася

На сцэну Беларускага дзяржаўнага акадэмічнага музычнага тэатра выйшла “Чароўная Алена”. Гэта першы зварот калектыву не толькі да аднайменнай апэраты, але і да усёй творчасці Ж. Афенбах.

Манахромныя “Белыя ночы”

Рэпертуар ТЮГа папоўніўся чарговым спектаклем паводле рускай літаратурнай класікі — “Белыя ночы” Ф. Дастаўскага. Праект можна лічыць сумесным беларуска-расійскім, бо над пастаноўкай у рамках міжнароднай дзейнасці ПЛТТСа працавала пяціччурніца расійскай ВНУ Эстар Мітрафан — гэта яе дыпломная работа.

У спектаклі беражліва захаваны не толькі тэкст апавесці, але і яшчэ болей важнае — атмасфера Пецярбурга Дастаўскага. На суперзавесе — парадныя абрысы трох паверхаў даходнага дома. Далейшая сцэнаграфія — шэрыя сцены ўнутранага памяшкання, вылізана лясвіца на другі паверх, што заканчаецца дзвярыма. І ўваходныя дзверы на першым паверсе. Хутка перакіданне дзеяння з дома на вуліцу вырашаецца вельмі проста: зверху спускацца вулічны ліхтар. Падобны мінімалізм апраўданы зместам: рэжысёр ахвотне не музейна дакладнасьці побыту (што ў спектаклі ўвогуле практычна няма), не знішчыў антураж, а ўнутраны сутнасць псіхалагічнага стану герояў. Праз няўлоўныя дэталі выбудоўваецца непарывная лінія развіцця рускай прозы, камернай на інтэнсіўнасці гучаня, тонкай псіхалагічнай абстаноўкай: ад Карамзіна праз Тургнева да Дастаўскага і далей праз Чэхава да Буніна.

Пры ўсім гэтым апавед пра першае каханне, пазначаны ўзроставым цензам 12+, утрымлівае вядомаму спасылку на сучаснасць. І адбываецца тое не прасталінейна, не гэтак пераносам усяго дзеяння ў іншы час (пра такую магчымасць нагадвае хіба сучасны чамадан на колцах), а праз натуральнае жаданне давесці згаданую вышэй лінію да сённяшняга дня. І робіцца гэта праз актуальнае момантаў, найбольш блізкіх цяперашняй моладзі. Бо часы ідуць, усё змяняецца, а чалавечыя пацукі, каханне, сяброўства застаюцца ўсё тымі ж.

Вывучаючы мэтавую аўдыторыю, рэжысёр не імкнецца падладвацца пад яе заплыты, размаляваў з ёй выключна на яе мове. Усё акурат наладжвае: глядзіць вымушаныя сцены падпаванна да ўзрочна Дастаўскага — і такіх стасункі становіцца карыснымі як для публікі, так і для артыстаў. Некаторыя сітуацыі, мяккая незаўважнасць рэжысуры не робяць спектакль “старомодным”. Бо ўсё тэатральнае срокі працуюць на паглыбленне ў сэнсавую прастору.

Сцэна са спектакля

Прынцыповым новаўвядзеннем становіцца не толькі тое, што юнага і сталага Легуценкіна граюць розныя акцёры (Фачет стары і малады таксама часцяком увабляеца двума рознымі артыстамі), а тое, што пастаўдлага героя і яго суверніка-антыпапа Насельніка (менавіта так пазначаны ў праграмы кватэрант, у якога і закахалася Ліза) іграе адзін і той жа артыст — Андрэй Гладкі ці, у іншым складзе, Геннадз Гаранкі. Такі прыём ні ў якім разе не заблытае любоўныя трохвугольнік, а вымушае зірнуць на сітуацыю з іншага боку. Замест чорна-белага падзелу на станоўчага і алмоўнага герояў узнікае праніклівае

разважанне пра сталенне мужчыны, пра тое, што дзвючына, робячы жывецца важны выбар, павіна глядзец крыху наперад і бачыць не толькі сённяшняе сарамлівае хлопца, але і тое, як ён можа змяніцца праз нейкі час, пераадолеўшы тэсты пераходнага ўзросту.

Спектакль, вырашаны без аніякіх люмінізэнтных фарбаў, у спойных нішрах-карычневых колерах, вучыць алуваць усё багацце такога манахромна, усю безліч паўнона не толькі акрытых, але і стрыманых пацукі.

Надзея БУЦЬВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Балет. Каханне. Люзіі

Першыя зімовыя дні былі азначаны ў Вялікім тэатры прэм'ерай аўтарскага балета галоўнага харэографара Ігара Колба — “Люзіі каханьня”. У гэтым спектаклі многае было ўпершыню.

Упершыню Ігар Колб, які быў выдатным выканаўцам сучаснай харэаграфіі і аўтарам шматлікіх балетных мінішоў, звярнуўся, як казалі б у кінематографіі, ад кароткаметражак да поўнага метра. Вялікі сучасны балет на два акты — з'ява сёння не самая распаўсюджаная. Харэографы свету апошнім часам куды часцей ставяць аднаактовыя балеты рознай працягласці. І кожнае выключнае з гэтай негалоўнай зьявізёні ўжо само па сабе — падзея.

Упершыню да балетнага жанру звярнуўся Леанід Шырын, вядомы сваімі песнямі, эстраднымі кампазіцыямі, музыкой да кіно. Менавіта ён выступіў аўтарам першага ў нас анімацыйнага мюзікла “Зоркі сёмага неба”, знятага два гады таму Аленай Турайаў.

А гэтым разам — упершыню дадуў сваю музыку да твораў Д. Шастаковіча і Ф. Шапана, што і стала асновай харэаграфічнага дзеяння.

У самім балете ўпершыню для гэтай сцэны галоўнымі дзейнымі асобамі выступілі перасонныя лютэр-кавыя панэлі: сачыць за іх пад'ёмам, спускамі, разнастайнымі перамяшчэннямі — адно з самых яркіх уражанніў спектакля. Гэтак жа ўпершыню ў балете Вялікага на сцэне з'явіўся рэаль — не толькі па сваім прамым прызначэнні (творы Шапана выконвае Таццяна Лях), але і, адмыслова сканструяваны, у выглядзе рэкізвіту: унутры яго на фоне жоўта-зеленаватай

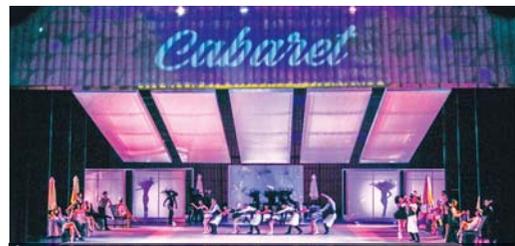
падсветкі вельмі імпазантна глядзяцца такія дзейныя асобы, як Спявачка і Канферансе. Падобны прыём даўно вядомы і ў драматычным тэатры, і нават на “Еўрабачанні”. Але ў нашым Вялікім шпэтыі падобнае — сапраўды ўпершыню.

А ёсць і нешта ўпершыню ў свеце! Напрыклад, балетныя станкі — побач з лежкамі, дзе загарэаў у купальні-ласці. І кожнае выключнае з гэтай негалоўнай зьявізёні ўжо само па сабе — падзея.

ЖЫЗЭЛЬ, ПАНЕНКА...

Драматыргія “Люзіі каханьня” чымсьці нагадвае “Жызэль”, класічны варыянт якой з далаленымі аўтарскімі ўстаўкамі Ігар Колб паставіў летась. Першы акт — рухавы, дзейны — завяршаецца нечаканай трагедыяй. Другі — рэфлексійнага складу, калі героі асэнсваюць сваё жыццё. У першым акцэнтуюцца значныя эфекты. У колбаўскай “Жызэлі” — воспкі, запыраны ў высельны вазок, жывыя сабакі. У “Люзіях...” — тэатр ценюў, пластычна-пантэмічныя срокі выразаецца, мілягаенне розных сацыяльна-ўзроставых груп, уключаючы атрал піянераў. А вось другая дзея ў абодвух балетах прысвечана ўласна харэаграфічнаму мастацтву (у “Жызэлі” — класічнаму, у “Люзіях каханьня” — сучаснаму), хача ў “Люзіях...” яна пачынаецца з інтэрактыўна — праходзіў артыстаў праз залу, таксама ўпершыню менавіта ў балете. Далей узнікае безліч разнастайных падтэмаў, іншых складасцей, што часам успрымаюцца гэтакім “фізікультурнымі практыкаваннемі”. Але самым запамінальным рухам застаюцца лісьвіца “Заблізванне” Дзвючыны Уздольхальнікам.

Аштурнуўшы ад сюжэтных перыпетыяў “Паненкі і хуліднага” на музыку Шастаковіча, Колб зрабіў працяг гісторыі. Геранія становіцца знакамійтай артысткай, але безліч прымільнікаў, да так і не сустракае сапраўднага каханьня: маўляў, жыццё прайшло дарма.

Сцэны са спектакля

Упершыню ў нас каспымі прадумвалі апраўдэ мастацкі. Для першага дзеі — Вольга Мельнік-Малахава, якая супрацоўнічала з Вялікім іячэ пры падрыхтоўцы “Снежнай каралеўцы”. Для другой — Людміла Тараканова, больш вядомая як талентавы дызайнер. За камп'ютарную графіку адказвала Юлія Пінак, на рахунок якой — некалькі прэстыжных узнагарод за анімацыйныя стужкі, дзе яна выступае мастаком і рэжысёрам.

БЫ ТОЕ КІНО

Балет пачынаецца з цітраў. Імітуюцца нават драпыны старой стужкі. Але спасылка на кінематэатра не атрымлівае прагнў: нейкую сувязь можна заўважыць хіба ў мантажасці разгорту, асабліва першай дзеі. Сувязь з манументальным мастацтвам выяўляецца ў скульптурнасці фіналу: Дзвючына, ніхай і шчодра аблізаецца фенам, выглядзе застылым помнікам на п'эдэстале. Музычны складнік асабліва ў другой дзеі, існуе сам па сабе, не адлучаючыся ў пластыцы. Ды і спалучэнне рознастайных інструментальных фрагментаў, дзе вылучаецца яркасьці шастаковічускай аркестраўкі, не падпідата канцэртна.

КРЫТЫКІ З РАСІІ

Упершыню на беларускую балетную прэм'еру так шырока былі запрошаны знаўцы расійскай крытыкі. Масавым прызёдам замежных журналістаў суправаджаўся калісьці балет “Ор і Ора” на лібрэта расійскага бізнэсмэна беларускага паходжання Вячаслава Заранкова. Крытыкі ж запрашаліся звычайна па адным — найперш на фестываль “Балетнае лета ў Вялікім”. Аляксандр Максаў завітаваў на “Жызэль”, выступаючы перад спектаклем з лекцыяй. Цяпер жа, акрамя яго, па запрашэнні тэатра прыехалі іячэ Лейла Гумцава і Вольга Разанова. Так што “Люзіі...” у хуткім часе атрымаюць як мінімум тры бліскучыя напісаныя рэцэнзіі ў вядучых расійскіх СМІ.

НАКОНТ ВЕЧАРЫНЫ

Але ж хочацца і іншага прагнў — сапраўднага каханьня, а не яго ілюзорнасці. Чаму б не зрабіць, напрыклад, тэматычна з'яднаную вечарыну, дзе сшыліся б балетныя алажкі і харэаграфічныя мінішоўкі, што ўвабляюць каханне розных эпох, культуру свесці, тэмпераменту, тыпаў узаемаадносін? Хача гэта будзе не ўпершыню: спектаклі, складзеныя з асобных наवल, апошнім часам вельмі запатрабаваны, прычым у розных відах мастацтва і іх сінтэза.

Надзея БУЦЬВІЧ
Фота Уладзіміра ШЛАПАКА

Адрасы досведу

Мастоўскі раённы цэнтр культуры месціцца ў самым цэнтры горада, на галоўнай плошчы. А ў ім знаходзіцца аддзел традыцыйнага мастацтва і рамёстваў: тры асобныя памяшканні. У адным з іх — крама вырабаў народных майстроў. І ў дадзеным выпадку менавіта месца ў немайлой ступені вызначае камерныя поспех гандлёвага пункту ўстаноў. Хаця галоўнае, безумоўна, добры густ, высокія стандарты якасці і шчырае адданасць сваёй справе мастоўскіх майстроў традыцыйных беларускіх рамёстваў.

Алена Садоўнічaya

Загалючы айдзела Алена Садоўнічaya распавядае, што ў другім памяшканні ладзяцца майстар-класы, курсы, выстава. Гэтыя імпрэзы карыстаюцца вялікай папулярнасцю сярод мясцовых жыхароў. У трыцім пакоі непасрэдна працуюць майстры. Там ёсць неабходныя прылады і ўмовы.

А ў краме вырабаў беларускіх традыцыйных рамёстваў штодня можна сустрэць саму Алену Садоўнічую, якая кампетэнтна распавядае пра кожны з выстаўленых на паліцах выраб, пра яго, так бы мовіць, легенду і ролю ў быццё іх містных святаслоўных прадаўцаў. У краме прадаюцца мастацкія работы і самой Алены — жывапіс і роспіс па дрэве.

Яшчэ тут шырыюць майстар па вышыўцы Ірына Федзюк. Яна даходліва паказвае, як ствараюцца некаторыя з прадстаўленых работ, сярод якіх вышыты ёю ручнікі.

Ірына Федзюк — самаву. Калісьці ў дзяцінстве бачыла, як працуе прабабуля, але сакрэты майстэрства асвойвала сама. Калі ў педвучылішчы атрымлівала прафесійную адукацыю, захапілася традыцыйнай вышыўкай. Сёння яна валодае некалькімі спосабамі ручной вышыўкі, у тым ліку і бісерам.

Сапраўднай зоркай народных промыслаў у Мастоў ладзіць Вольга Юр'еўна Вайтовіч. Яна займаецца пляценнем з травы. Вольга Юр'еўна — народны майстар Рэспублікі Беларусь, атрымала гэтак часовае званне ў 2019 годзе. Яна вышывае і апрацоўвае траву, а затым з дапамогай лазовай стужкі па спіралі яе пераплятае. Такім спосабам ствараюцца вель-

мі разнастайныя вырабы. Гэта можа быць недарагі духмыны сувенір, палатка для гарачых страў, бочачка для захоўвання розных рэчэй, сувенірныя спарышы. Пляценне з травы — гэта ўнікальная тэхніка, якая сёння ў Беларусі захоўваецца толькі ў двух месцах. Адно з іх — Мастоў Гродзенскай вобласці.

Характэрна, што многія гаварыць тут маюць уласную легенду. А такія рэчы, як вядома, прадаюцца лепш. Напрыклад, ёсць тут гаршчок-шпундук. Ён спіцены з травы пры дапамозе льяной ніткі і выконвае жаданіі таго, каму будзе падараны.

Як і ў кожнай арганізацыі, у аддзела традыцыйнага мастацтва і рамёстваў ёсць плаваць паказчыкі. Яны выконваюцца — і па колькасці вырабаў, і па вырочцы. Дзеля справядлівасці трэба сказаць, што паток знешніх турыстаў у Мастоў невялікі. Затое мясцовыя жыхары выдатна ведаюць, дзе можна купіць самабытны сувенір для сваякоў, які будзе сарваць душу напамінамі пра традыцыі малой радзімы.

На выязных мерапрыемствах, падчас тэматычных кірмашоў прадукцыя мастоўскіх народных майстроў таксама разыходзіцца добра. На Рэспубліканскім фестывалі кірмашы народных мастацкіх рамёстваў "Веснавы букет" у Мінску і на Рэспубліканскім свінец "Дажджыкі" ў Александрыйскай вяснянскай папулярна карыстаюцца вырабамі траваліцтва, а таму гэтую тэхніку пераімаюць і іншыя мясцовыя майстры.

А Алена Віктараўна Карпук пляце з саломы і лазы. Дзя-

куючы розным тэхнікам падрыхтоўкі сыравіны колеравая гама яе вырабаў даволі шырокая. Ірына Уладзіміраўна Слаута пляце і з лазы, і з кары. Яна валодае тэхнікай спіральнага пляцення і рэалізуе розныя задумкі.

Штодзёнае жыццё вызначае асартымент вырабаў традыцыйных рамёстваў. У краме ёсць і кераміка, і вышыўка, трава і саломілляценне, прадаўлены вязанне і разьба па дрэве. Асабліва мясцовыя сувеніры — традыцыйныя беларускія льялькі-абярэгі: спадарожніцы, паспяховыцы.

Крама таксама бярэ на рэалізацыю вырабы і іншых мясцовых майстроў. Тут прадаюцца мыла і свечкі ручной работы, сурвэтніцы, бутэнькі, гіпсавыя статуэткі і нават дызайнерскія жаночыя сумачкі.

Кожны майстар з Мастоў мае ўласны творчы стыль і свае сакрэты. Усяго ў цэнтры рупліва сям'ера чалавек. Працай сваёй задаволены. А калі і сыходзіць, па словах кіраўніка, то толькі ў адпачынку па догляду за дзецьмі.

Да Новага года і Каляду крама аддзела традыцыйнага мастацтва і рамёстваў Мастоўскага раённага цэнтру культуры падрыхтавала міні-выставу работ народных майстроў з прыродных матэрыялаў. Яна выклікае вялікую цікавасць у школьнікаў — часта гасцей у краме. Тут дзеці запінаюцца ідэі для сваіх вырабаў. А ў выстачнай зале, у адпаведнасці з гадзінным планам мерапрыемстваў, там часам расчынілі дзверы экспазіцыі "Гасцінна запрашаем у СССР"...

Віктар Гаўрыш
Фота аўтара і з архіва ўстаноў

Жывыя ноты і гук ад "Бравісіма"

Інструментальная канцэрта рэдка паказваюць па тэлевізары. Не пацеш іх і на радыё. Але жывая прыгожая музыка існуе! Наталія ў зольны народны ансамбль "Бравісіма". Уздольнікі калектыву — выкладчыкі Жодзінскай дзіцячай школы мастацтваў.

рыемствамі сыгравана частей. Сталы калектыв зольны выкананы практычна ўсё, таму ёсць магчымасць увавабляць у жыццё самыя смелыя ідэі.

Вы калі-небудзь спрабавалі граць на друкарскай машыне? А ў рэпертуары "Бравісіма" ёсць для яе твор, ад якога слухачы заўсёды ў захваленні. Рэпетыцыі праходзяць крэатыўна, выбудоўвацца канцэпцыя, ідзе пошук найлепшых рашэнняў, бо кожны артыст успрымае музыку па-свойму. Для кагосьці гэта ў першую чаргу эмацыянальная сфера, нейкія думкі, перажыванні, страці, сум ці, наадварот, святая, веселасць, гумар. У іншых могуць быць канкрэтныя вобразы: світанак, слевы птушак, туман у лесе, кругі на возеры ад кінутага каменя... І гэты вельмі цікава. За час існавання ў "Бравісіма" прайшлі да швэрдзай вынашчы: таленавітых людзей спецыяльна не трэба шукаць, яны самі рана ці позна да таленавітага калектыву прыцягваюцца, як магніта.

НАРАДЖЭННЕ ЛЕГЕНДЫ

Народны інструментальны ансамбль "Бравісіма" ўтварыўся ў 2012 годзе з прыходам на працу першага кіраўніка Ірыны Уладзіміраўны Жызнёўскай. Граць разам заўсёды нашта больш займальна, чым выступаш аднаму, таму цікавасць да сумеснай творчай дзейнасці і аб'яднала педагогаў. З кастрычніка 2021-га ансамблем кіруе Лілія Мікалаеўна Астаповіч. З ігіаг часу склад уздольніку атрымаўся зладжаны калектыв. Ударна-басавая група — Андрэй Мяздзведскі і Аляксандр Лувкевіч, акардыёнкі — Вольга Кавалевіч і Кацярына Давыдава, флейта — Вера Паўлючэнка, фартэпіяна — Аксана Сімончык, а за пымбаламі — дырэктар школы Эліна Мірашнінчык.

ТВОРЧАСЦЬ БЕЗ МЕЖАЎ

"Мы не працуем у нейкім канкрэтным напрамку, а стараемся пашыраць рамкі творчасці, — расказвае Лілія Астаповіч. — У нашым рэпертуары розныя стылі і жанры — папулярная музыка і класіфікацыя, народны і этнаструальны. У свай час Ірына Жызнёўскай ўзнала высокую планку, на рахунок яна ўважвала — шмат перамог у конкурсах, сольныя канцэрты, таму і сёння імяніма адпавядаць задаленаму калісьці ўзроўню".

ТАЛЕНТ ДА ТАЛЕНТУ

Усе яны ў першую чаргу педагогі, і вучыць дзейч — іх асноўны аб'ект. А ансамбль — зносаабівае захопленне, любімы асяццат. Музыканты збіраюцца падчас перапынку паміж урокамі, рэпетыруюць некалькі разоў на тыдзень, перад алказнымі мерап-

Злашча, прайшло ўсёго два гады, як змяніўся кіраўнік, аднак за гэты перыяд праведзена добрая праца: падзея — Міжнародны конкурс вываашча, з нуля, бо калектыву трэба было пашырваць званне "народны" музыканты атрымалі дыплом лаўрата першай ступені. Такую ж узнгароду "Бравісіма" заваявала і на алдартым конкурсе ансамблевага і аркестравага выканальніцтва "Крыніца натхнення" ў Мінску.

"Бравісіма" доўгі час мэтанакіравана ішла да гэтага. Вынік — дыплом другой ступені. Яшчэ адна значная сфарміраваны рэпертуар што называецца, з нуля, бо калектыву трэба было пашырваць званне "народны" музыканты атрымалі дыплом лаўрата першай ступені. Такую ж узнгароду "Бравісіма" заваявала і на алдартым конкурсе ансамблевага і аркестравага выканальніцтва "Крыніца натхнення" ў Мінску.

ВЯЛІКІЯ МАЛЫЯ ПЕРАМОГІ

Самыя ярковыя падзеі для музыкантаў — вядома, конкурсы. А для кіраўніка яны суправаджаюцца яшчэ і перажыванымі: ці правільна ўсё раблю. Бо на іх ляжыць вялікая адказнасць перад дарослым професіяналам, які пагадзіўся ісці разам та творчым шляху. Алэні з самых складаных і прэстыжных — абласны конкурс творчых работ настаўнікаў дзіцячых школ мастацтваў паміж Анатолі Навікам. У ім уздольнічю калектыву педагогаў высокага ўзроўню з усеі Мінскай вобласці. А судзьяч артыстаў вельмі прадстаўнічае журы. І стаць лаўратам ганарова.

Ганна САКАЛОВА
Фота з архіва калектыву

"Мастацтва" ў снежні

2023-і неўзабаве стане гісторыяй. І свае старонкі ў яго ўпісалі лаўраты адрозу алдох нацыянальных прэмій; у галіне выяўленчага мастацтва і сферы тэатральнай. Эрэтыш, кожны з героў чалосіца "Мастацтва" пакідае свой след на культурным полі.

- Выстава ў Нацыянальным цэнтры сучасных мастацтваў цяпер ладзіцца знаёміла з творамі, вылучанымі на атрыманне Нацыянальнай прэміі ў галіне выяўленчага мастацтва. Ладзічым яе завяршэнне стала ўнараванне лаўратаў. Дар'я Герасімовіч папярэдыла з пераможцамі ў некаторых намінацыях пра іх вызначэнне эпохі ў мастацтве, уплыў новых тэхналогій і нараджэнне вобразоў.
- Мастацтвазнаўца Барыс Крэнк робіць экскурс па гісторыю Беларускага саюза мастакоў. А таксама прапанаваў увазе чытачоў нататкі Аляксандра Грэб, старшыні саюза ў 1941—1944-м, які раней нідзе не друкаваўся.
- Зазіраць у сусветы Валерыя Даўгалы працягвае таксама з Барысам Крэнкам.
- Мастацтвазнаўца Ларыса Фінкельштэйн была адным з нашых сталых аўтараў. На жаль, у канцы лістапада яна пакінула гэты свет. Цёплыя словы пра яе на развіттанне гаворыць мастацтвазнаўца Уладзімір Пракашюў і Надзея Усва.
- Сялета адзначаеца 170-годдзе ювельнай фірмы Паўла Аўчыннікава. Мастацтвазнаўца Ірына Тарыма распавядае, якія творы прадстаўлены ў экспазіцыі музея "Выратаваны мастацкі каштоўнасці" — філіяла Браслаўскага абласнога краіна ўражаннямі ад спектакляў, вылучаных на Нацыянальную тэатральную прэмію.
- Што такое "паспяховаасць", "поспех" у дачыненні да музыкантаў, а што "талент", "музыка"? Такія пытанні задае аглядаальнік Надзея Бунічэвіч мастацкаму кіраўніку і галоўнаму дырэктару Дзяржаўнага камернага аркестра Рэспублікі Беларусь заслужанаму артысту Расіі Яўгену Бушкова. Яго музичныя разважання — ва шый увазе.
- Адметнай падзеяй на завяршэнне года стаў XXIV Міжнародны фестываль сучаснай харэаграфіі ІФМС. Запрашаем заітаць у Віцебск, каб акунуцца ў атмасферу танца.
- Шуоўную магчымасць наведваць алдрузу некалькіх тэатральных пастановак дорыць Надзея Бунічэвіч, дзелячыся сваімі ўражаннямі ад спектакляў, вылучаных на Нацыянальную тэатральную прэмію.
- Яўгенія Бачыла дае магчымасць бліжэй знаёміцца з рэжысёрам і педагогам Аляксандрам Бародкам, дэбютам якога стаў спектакль "Вось я і прыйшла!" ў РТБД.
- Анастасія Васілевіч наведвала прэм'еру спектакля "Выбар" па п'есе Аляксея Дуларова ў НАДТ імя Я. Коласа. Падрабязнасці — у яе нататках.
- Запрашаем на прагляда фільмаў XXIX Мінскага міжнароднага кінафестывалю "Лістапад". Ваш ідзі па новых стужках з розных краін — Надзея Бунічэвіч.
- Кіназнаўца Наталія Сляжко прапануе зірнуць у год 2002-і і паглядзець фільм "Паміж жыццём і смерцю" рэжысёра Дзмітрыя Зайцава.
- Да сустрэчы ў новым годзе!

Куратар выставы Юлія Лісай

"Канюшына цёце", Аполінарыі Гаруўскага, 1895

"Старэнькая, якая моліцца", Невядомы мастак, сяр. XIX ст.

Непарыўна звязаны з Беларуссю

У Нацыянальным мастацкім музеі Рэспублікі Беларусь адкрылася выстава "Апалінары Гаруўскі. Да 190-годдзя з дня нараджэння". Папярэднічала ёй карцінавая даследчыцкая праца, таму экспазіцыя хавае ніякага сорпраў'я. І нават калі вы не аматар тэмніц, а проста любіце жывяніц нашага земляка, музей наведаць варта. Бо сёння мы маем унікальную магчымасць убачыць усё творы Апалінарыя Гаруўскага, якія ёсць у Беларусі. Упершыню за 40 гадоў.

Семірадскага, — толькі дзве карціны, адна ў Мінску, другая ў Пінску. Прычым трапілі яны ў Беларусь даволі выпадковым чынам (гл. "К" № 35, 2022). Што ж да Гаруўскага, то Юлія Лісай, куратар выставы, вылучыла навукова супрацоўнік аддзела замежнага мастацтва Нацыянальнага мастацкага музея, зрабіла шмат адкрыццяў. Як у галіне вывучэння біяграфіі мастака, так і ў яго творчасці. Есць у гэтым трохачкі і нашай асабіста — удалося высветліць дакладна месца і дату нараджэння Гаруўскага: 30 студзеня 1833-га, Наборскі, што ў Клічэўскім раёне, на самай мяжы з Барызінскім (гл. "К" № 24, 2023). Наколькі важны знаходкі ў плане наробку мастака, лісторуце хачыі б той факт, што змянілася атрыбуцыя некалькіх яго твораў. Але дайвайце вернемся да вытокаў.

Апалінары Гаруўскі (1833—1900), які ў гісторыю ўвайшоў як жывянісец, малявальчык, аўтар пейзажаў і партрэтаў, адносіцца да твораў, імёны брата на слыху. Работы Апалінарыя і яго брата Іпаліта займаюць пачаснае месца ў пастаяннай экспазіцыі беларускага мастацтва ў Нацыянальным мастацкім музеі. Што казаць, калі ў 1983-м на юбілейнай выставе былі сабраны творы з фондаў Траццякоўскай галерэі, Рускага музея, музеяў Казанскага, Пензы, Іркуцка.

Род Гаруўскіх належаў да шматлікай drobnay беларускай шляхты, для якой дзверы сапяральных ліфтаў, звычайна закрытыя, адкрываліся або ў часы гістарычных катаклізмаў, або ў выпадку шыкастай абега абставані (так здарылася з Апалінар'ем і яго братамі). Пачац вучобы ў Брэст-Літоўскай калёжыі корпус ён быў завязаны палкоўнікам Міхаілам Бенуа (будучы паче Гаруўскага) і яго братам архітэктарам Міхаілам Бенуа, які і паспрыяў наступленню Апалінарыя ў Пецярбургскую акадэмію мастацтваў (скончыў у 1854). Тут ён трапіў пад апеку настаўнікаў Максіма Вараб'ева і Федара Бруні,

"Марыя Магдаліна, якая квецца", Апалінарыі Гаруўскага, 1861

Гаруўскага. Тут на думку прыхільцаў традыцыя ўшаноўваць памятных камяніны мясціны, звязаныя з нараджэннем або жыццём той ці іншай знакавай асобы. У выпадку з Апалінар'ем Гаруўскім яні маглі б стаць Наборскі (Клічэўскі раён), Уборскі і Браздзец (Барызінскі раён). Завяршэннем кароткага біяграфічна-навукова, хваціць палескіх рысу: "Першая актывная творчасці Апалінарыя Гаруўскага прыпаў на сярэднюю і другую палову XIX стагоддзя — час кардынальных пераўтварэнняў у жывянісе, якія аднак, зусім крыху закранулі стыльскага работы майстра. Старацца і добрасуменна збробленая па ўсім правлах акадэмічнай вывучкі краіваці, ілюзорна-рэалістычны партреты ўспіваюць творчасце мастака ў рэчышчы акадэмічнага рэалізму сярэдзіны XIX стагоддзя".

А шпяр вернемся ў паўзмрок выставачай асабіста.

ТАЕМНІЦЫ ПАЧЫНАЮЦА

Сустрэча з куратарам выставы Юліяй Лісай планавалася як невялікая размова пра жыццё і творчасці Апалінарыя Гаруўскага, але адрэа пайшла не па плане і пераўтварылася ў паўнаватрасную куратарскую экскурсію, якая ахапіла літаральна кожны твор. А тое, што на гукі гола-су спадарыні Юліі ў паўзмроку залі да нас выйшлі людзі, якія да таго часу пасоубо або малымі групамі разглядалі творы і ўчыталіся ў анатацыі, толькі надало рэспекту драйву.

І пачалася экскурсія з манітора, размешчанага пры ўваходзе ў зал, які раю не абмяняць увагай. Бо, ніспішына змянілася, па коле ходзіць дэспіч алін твор Апалінарыя Гаруўскага (пейзажы, партреты, накідашы канша 1850-х — пачатку 1860-х). З іх толькі алінны акаваральны партрэт Гектара Гаруўскага (1862) быў вядомы шырокаму гледачу, ды і тое тое партрэт Гірыяра Гаруўскага (або дзе браты Апалінарыя). Арыгіналы

твораў захоўваюцца ў Дзяржаўным Рускім музеі, і толькі там з імі могуць працаваць даследчыкі, бо тая работы нідзе і ніколі яшчэ не друкаваліся. У тым ліку і партрэт самага Апалінарыя Гаруўскага, які быў выкананы ў 1898-м, за два гады да смерці мастака, Марыя фон дэр Пален (1850—1940). Пасля завяршэння выставы, баюся, наступіла магчымасць убачыць гэтыя творы, які сабе ў літавым фармасе, можа здарыцца вельмі і вельмі не хутка. Як паведамліла нам Юлія Лісай, выстава, запланаваная некалькі гадоў таму, мусіла быць сумеснай з Эстоніяй і Расіяй. Але ў выніку прышлося абмежавацца выключна беларускімі зборамі — Музейныя фонды і калекцыяны Белгэапрамбанка, які мае адну карціну Гаруўскага.

НАСТАЎНІКІ

Асобную частку экспазіцыі займаюць працы тых, без улічэння каго немагчыма быў бы росквіт прыроднага таленту Апалінарыя Гаруўскага. Гэта згаданія вышэй настаўніка і выдатны творцы Максім Вараб'еў ("Восенская ноч у Пецярбургу", "Прыстань з егіпецкімі сфінксамі на Наве ноччу", 1834—1835) і Федар Бруні ("Мужычынская фігура", 1856). Прадстаўлена праца і Аляксандра Калама, у якога стажыраваўся Гаруўскі ў Жэневе і манеры пісьма якога часткова наследаваў ("Горны пейзаж"). Побач з карцінай Калама ў экспазіцыі размешчаны "Кунальшчыцы" (1858) Гаруўскага, створаныя пад уплывам каламаўскай манеры.

ПСКОЎШЧЫНА

Адной з сенсацый выставы стала "перерафатаванне" знаёмай вымогада ўсім нам твора "Беларускі пейзаж". Таго самага, дзе нібыта беларускі хлопчык сядзіць на возе ў глыбокім задумлены на тэ велічын панарамы — рака, ясыя, пагоркі. Калі б не ковінныя абмежаванні, якія дазволілі даследчыкам кабінетнай творчасці зняціцца са ступірады-ваннем гэткага мастацтвазнаўцаў далёкай мінушчыны, ліставаннем са знаёмцамі пытанню, то мо і далей мы шукалі б гэтую мясціну нідзе на Ушачыне ці Бабрыгінцы, але... Ахакалася, што раней гэты твор некалякімі сваімі фрагментамі выклікаў захапленне знаўцаў і быў добра вядомы пад іншым назовам: "Від Ручэйскага возера каля горада Таропца Пскоўскай губерні" (1853).

СТАРЭНЬКАЯ

Знакаміты твор, які прылісваўся Апалінарыю Гаруўскаму і які лічыўся яго візюіткаў, таксама змяніў атрыбуцыю. Сёння ён належыць пэндзілю "Невядомага мастака". Увогуле ў выніку даследавання высветлілася, што сапраўды ў Гаруўскага была палобная карціна, толькі старая на ёй малілася па-каталіцку, склаўшы рукі пераі сабой. І малодзія з іёй паслужыла суседка Гаруўскаму, які сабраваў бацькі мастака. На жаль, я ім нідзе не зафіксаваў. На прадастаўленню на выставе творы (дарчы, не падпісаныя, а Гаруўскі заўсёды старанна падпісваў свае палотны), старая жанчына моліцца па-праваслаўнаму.

СТРАТА

Калектыў Нацыянальнага акадэмічнага Влікага тэатра оперы і балета Рэспублікі Беларусь глыбока смуткуе ў сувязі са смерцю народнай артысткі Гектарыі, легендарнай балерыны Людмілы Бержаоўскай-Бержаоўскай.

ЗАГАДКАВЫЯ МІНІЯЦЮРЫ

Побач з гэтай карцінай размешчаны тры мініяцюрыя жаночыя партреты, якія можна ўмоўна назваць партрэтамі трох сёстраў — за іх падобнасства. Але кім яны былі і кім даводзілася адна адной, сёння невядома. Раней лічылася, што гэта жывянісецкія партреты, і каб даследчыкі не зварнулі ўвагу на частковую страту фарбы на адным з іх ды не глянуні на партрэт пад мікраскопам, не адкрылася б забытая старонка ў творчасці Апалінарыя Гаруўскага, якая называлася "Размалёўка фотазьлімаку". Як распавяла нам Юлія Лісай, у тую часу дэратыў катшаву прыблізна як месцячы заробак сярэдняя пецярбургскага чыноўніка, і таму заможнікі людзі замаўлялі мастакам расфарбоўку чорна-белыя фотакарт алейнымі фарбамі. Што, пэўна, усё роўна было танней, чым жывянісецкія мініяцюрыя партрэт.

КАНЮШЫНА

Колькі б я ні ўглядаўся ў слыны твор, на якім пасарод мора квітнеючая канюшына блізу нейкага падворка пасвіцца кароўкі, мне ўвесь час бачылася родная Беларусь. Думааю, што не толькі мне. Хоць падобны "пейзаж" я бачыў алночыня, на Наваградчыне, кабі палывай дарогі вяртаўся з Вераскава на Усярлоб. Усё было тое самае, што і на карціне. Цяпер, дзякуючы дабано даследчыкам, мы ведаем, што Пскоўскі пейзаж мала чым адрозніваецца ад беларускага. Бо аказалася, што карціну Гаруўскі намаляваў у Кірэвалічан (у 1880-х Гаруўскі набыў пад Псковам маістак, дзе бавіў час у летнія месяцы).

ЗІМЦЕР ЮРКЕВІЧА

А пакуль горача раю наведаць выставу. І не забыцца пра манітор з невядомым нам раней партрэтам Апалінарыя Гаруўскага. Зімецер ЮРКЕВІЧА Фота аўтара

"Ля крыжы. Смерць паўстанца", Іпаліта Гаруўскага, 1863

Многа цікаваста на выставе. Есць і партрэт маіх мастака — Марыяны Аляксандраўны (а не Якаўлеўны з роду Усціноўчыцаў, які быў напісаны ў 1868 годзе. А таксама знакаміта карціна Іпаліта Гаруўскага "Ля крыжы. Смерць паўстанца" (1863). Але ўсёго не распавядаю, ды і лепей пацьну пра ўсе адкрыціі ад выдатнай апавядальніцы — куратары выставы спадарыні Лісай. Не пашкадуеце. Дарчы, ужо на завяршэння размовы ад разгарачанай публікі паспаліся дадатковыя пытанні — і экскурсія перароў у дыскусію.

КУРАТАРСКАЯ ЭКСКУРСІЯ

Як паведамліла нам Юлія Лісай, цягам працы выставы, якая завяршыцца 28 студзеня, будучь дзіціца куратарскі экскурсіі (на якія мы вельмі раім патрапіці). А яшчэ запланавана некалькі тэматычных лекцыя. Першая будзе прысвечана беларускаму пейзажу. Другая, сумесная з газетай "Культура", распавядзе пра біяграфію і ралавод Апалінарыя Гаруўскага — сумесная, бо да ўзлеу запрошаны аўтар гэтых радкоў. Трэцяя, пра асобу Гаруўскага ў кантэксце еўрапейскага пейзажа. Пэўна, у кожнай з іх знойдзецца месца сапраўдным адкрыццям, звязаных з творчай спадчынай мастака. А пакуль горача раю наведаць выставу. І не забыцца пра манітор з невядомым нам раней партрэтам Апалінарыя Гаруўскага.

Афіша

з 15 па 22 снежня

НАЦЫЯНАЛЬНЫ МАСТАЦКІ МУЗЕЙ РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ с. Мінск, вул. Леніна, 20, тэл.: 8 017 3970163 (акурсурсінае бюро)

- Пастаянная экспазіцыя.
- Ратрапектыўная выстава дыпломных работ выхаванцаў Беларускай дзяржаўнай акадэміі мастацтваў "Школа творчасці".
- У экспазіцыі дэманструецца каля 50 жывянісецкіх, скульптурных і графічных прац з фондаў акадэміі ды збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь. Да 17 снежня.
- Выстава "Анталогія прыгажосці. Традыцыйны беларускі калісцю" ў рамках штогадовай акцыі "Вераснёвая ноч", прымеркаванай да Дня горада Мінска. Да 10 студзеня 2024 года.
- Выстава "Нашы калекцыі. Фотазьлімак вышпленнае мастацтва са збору Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь". Да 15 студзеня 2024 года.
- Выстава "Апалінары Гаруўскі. Да 190-годдзя з дня нараджэння". Да 28 студзеня 2024 года.
- Выстава "С...На гонар і на хвалу Госпаду Богу...". Датавання і падпісныя творы сакральнага мастацтва Беларусі XVI—XIX ст.". Да 28 студзеня 2024 года.
- Эксперсіі: "Самы-самыя...". (6+), "Якога колеру зім?" (6+), "Віды і жанры ў вышпленнае мастацтва" (6+), "Казі Усцоў" (10+), "Мінск у музеі" (16+). Праводзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ "ДОМ ВАНЬКОВИЧЕЙ. КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА 1-Й ПАЛОВЫ XIX СТ." с. Мінск, вул. Інтэрнацыянальная, 33а, тэл.: 8 017 3637796, 8 017 3588878

- Пастаянная экспазіцыя.
- Тэматычная праграма "Раство ў Ваньковіч" з майстар-класам па вырабе навагодніх цацак. Да 13 студзеня 2024 года.
- Выстава мастака Наталі Пскоўскай "Думкі Усцых". Да 16 студзеня 2024 года.
- Эксперсіі "Шлях мастака Валенція Ваньковіча". Папярэдні запіс. Праводзіцца заўсёды.
- Зборная інтэрактыўная праграма "Мова веера". Праводзіцца заўсёды.
- Праграма "У сувязішчы, дзе дыкае ценя аліва". Праводзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ БЕЛАРУСКАГА НАРОДНАГА МАСТАЦТВА Мінскі с.Р-Астраўшчыка-Барадосі, с.С.В. Акаціца, вул. Іванаўскага, 176, тэл.: 8 017 507 4468

- Пастаянная экспазіцыя.
- Календы канвэрт інструментальнага ансамбля ANIMA Беларускай дзіцячай школы мастацтваў. 17 снежня.
- Выстава з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь.
- Майстар-клас "Салонапліценне". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Ляска-мотанка". Праводзіцца заўсёды.
- Майстар-клас "Кіцтва". Праводзіцца заўсёды.

МУЗЕЙ В.К. БЛЫШНИЦКАГА-БІРУЛІ У МАГІЛБЕ с. Магілёў, вул. Леніна, 37, тэл.: 8 022 638015, 8 022 658880

- Пастаянная экспазіцыя.
- Выстава жывянісецкіх, графікі, скульптуры, дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва, фотаздымак беларускіх твораў XX—XXI стст. з фондаў Нацыянальнага мастацкага музея Рэспублікі Беларусь "Калі мы былі дзесяці". Да 17 снежня.
- Art-lectorium "Зручмае мастацтва". Праводзіцца заўсёды.

МАГІЛЁўСКИ АБЛАСНЫ ДРАМАТЫЧНЫ ТЭАТР

г. Магілёў, вул. Першамайская, 7, тэл.: 8 0222 656604 (каса), сайт: mdrama.by

- Казка "Снежная каралева" (6+). 15 снежня ў 11.00; 16 снежня ў 11.00, 14.00; 17 снежня ў 11.00, 14.00; 19 снежня ў 11.00; 20 снежня ў 11.00; 21 снежня ў 11.00; 22 снежня ў 11.00; 23 снежня ў 11.00; 23 снежня ў 14.00.
- Канцэрт ансамбля Expromt-Klassika-Quartett у 1 дзеі "РамантыкаLove" (16+). 15 снежня ў 18.30.
- Пастановка "замест ліста" ў 1 дзеі "Лілічка" (16+). 20 снежня ў 18.30.
- Сучасныя вадэвілі ў 1 дзеі "Господа, товарищи, сволочи и дамы" (16+). 21 снежня ў 18.30.

УНП 700184039

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ТЭАТР ІМЯ ЯНКИ КУПАЛЫ

г. Мінск, вул. Энгельса, 7, тэл.: 8 017 3654237, 8 017 3576627, пошта: kupalabilet@mail.ru

- Спектакль "Двор майго дзяцінства" (6+). Прэм'ера. Камерная сцена. 16 снежня ў 19.00.
- Моднае мерапрыемства VUCA Fashion Art (0+). Галоўная сцена. 17 снежня ў 13.30, 19.30.
- Звычайная гісторыя "Час жыцця (12+)". Галоўная сцена. 19 снежня ў 19.00.
- Сімфанічнае рок-шоу "Рокофонія" (6+). Палац спорту. 19 снежня ў 19.00.
- Трагіфарс Donna sola ("Жанчына адна") (18+). Камерная сцена. 20 снежня ў 19.00.
- Прадстаўленне "Музыка душы" (0+). Каміная зала. 20 снежня ў 19.00.

УНП 100377901

НАЦЫЯНАЛЬНЫ АКАДЭМІЧНЫ ВЯЛІКІ ТЭАТР ОПЕРЫ І БАЛЕТА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пл. Парыжскай Камуны, 1, тэл.: 8 017 2431041 (каса), 8 017 3615493

- Гала-канцэрт зорак опернай сцэны Viva Opera! (12+). У межах XIII Мінскага міжнароднага Каляднага опернага форуму. 15 снежня ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях "Ілюзіі каханя" (16+). Прэм'ера. 16 снежня ў 18.00.
- Опера ў 4 дзеях "Травіята" (16+). 17 снежня ў 18.00.
- Опера ў 3 дзеях "Самсон і Даліла" (12+). 19 снежня ў 19.00.
- Балет у 3 дзеях "Дон Кіхот" (12+). 20 снежня ў 19.00.
- Опера ў 2 дзеях "Таланта" (6+). Прэм'ера. 21 снежня ў 19.00.
- Балет у 2 дзеях "Шчаўкунок" (6+). 22 снежня ў 19.00, 24 снежня ў 18.00.
- "Блакітны агеньчык" (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 22 снежня ў 19.30.
- Опера ў 2 дзеях "Гісторыя Кая і Герды (Снежная каралева)" (6+). 23 снежня ў 18.00, 24 снежня ў 11.00.
- Калядны канцэрт "ContraBass-LIVE" (12+). Камерная зала імя Л. П. Александровскай. 23 снежня ў 18.30.

УНП 100181322

ЗАСЛУЖАНЫ КАЛЕКТЫЎ БЕЛАРУСКИ ТЭАТР "ЛЯЛЯКА"

г. Віцебск, вул. Пушкіна, 2, тэл.: 8 0212 669077 (каса)

- Навагодні спектакль ў 1 дзеі "Дзівосныя прыгоды" (3+). Танцавальна-забаўляльная праграма "Па слядах Дзеда Мароза". 17 снежня ў 14.00; 23 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30; 24 снежня ў 11.00, 14.00, 17.30.

УНП 300001869

Нацыянальны мастацкі музей Рэспублікі Беларусь

аказвае фізічным і юрыдычным асобам паслугі па рэстаўрацыі і кансервацыі ікон, твораў выяўленчага і дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва.

Тэлефоны: **8 017 3970163, 8 025 6677819.**

УНП 10377771

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ГІСТОРЫКА-КУЛЬТУРНЫ МУЗЕЙ-ЗАПВЕДНІК "НЯСВІЖ"

г. Нясвіж, вул. Ленінская, 19, тэл.: 8 01770 20602, 8 01770 20660, 8 029 5518051, 8 029 1903149

Палацавы ансамбль

- Часовае экспазіцыя Волгі Старасціна "Звяжам свет прыгажосцю". Калекцыйная зала "Нумізматыка і фалерыстыка". Да 21 студзеня 2024 года.
- Выстава "Упершыню экспанат. 3 фонду Нацыянальнага гісторыка-культурнага музея-запаведніка "Нясвіж", прысвечаная 30-годдзю ўстановы і 800-годдзю горада Нясвіжа. Вялікая выставачная зала. Да 9 студзеня 2024 года.
- Часовае экспазіцыя "Ператвораны ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны". Да 13 кастрычніка 2024 года.
- Экспазіцыя "Цудатворная Жыровіцкая ікона Божай Маці ў камені". Аўтар праекта А. В. Папельскі. Малая выставачная зала. Да 18 лістапада 2024 года.
- Міжнародны выставачны праект "Castrum doloris. Пахавальны цырыманіяль нясвіжскага двара". У складзе пастаяннай экспазіцыі.

Мерапрыемствы

- Квэст "Палацавыя таямніцы".
- Віртуальныя выставы: "Ператвораны ў попель. Генацыд беларускага народа на тэрыторыі Нясвіжскага раёна ў гады вайны", "Нясвіж – здабытак сусветнай культуры", "Разбуральны след вайны ў архітэктурны Нясвіж", "Шэдэўры калекцыі і ўнікальныя артэфакты музея-запаведніка "Нясвіж".
- Тэматычныя і агляльныя экскурсіі па гісторыка-архітэктурных помніках і ландшафтных парках Нясвіжа.

Адзел экскурсійнай і інфармацыйнай дзейнасці (г. Нясвіж, вул. Гейска, 1)

- Часовае экспазіцыя Андрэя Ждановіча "Беларускі пейзаж". Да 31 студзеня 2024 года.

Ратуша (г. Нясвіж, вул. Савецкая, 3)

- Пастаянныя экспазіцыі
- "Гарадское самакіраванне ў Нясвіжы ў XVIII – 1-й палове XIX стст."
- "Нясвіж у міжваенны час. Людзі і падзеі".
- Калекцыя гадзіннікаў XIX–XX стагоддзяў "Культура часу". 3 фондаў музея-запаведніка.

Мерапрыемствы

- Квэсты: "Безаблічны артэфакт", "Карта сямі каралеўстваў", "Музейны дэтэктыў", "Музейнае расследаванне".
- Культурныя мерапрыемствы: "Прыём у княгіні", "Дзень нараджэння ў ратушы" (група да 12 чалавек ад 6 да 11 гадоў).
- Сножэна-ролевая развівальная праграма "Школа шпіёнаў" (да 25 чалавек).
- Гульня-знаёмства "Музейка аб музеі" (група да 25 чалавек ад 4 да 7 гадоў).
- Гульнявая праграма "Выкрутасы" (група да 25 чалавек).

Падрэагнэсцыі па тэлефонах 8 01770 20602, 8 01770 20660 або на сайце niasvizh.by.

УНП 600207920

ЗАМКАВЫ КОМПЛЕКС "МІР"

г. п. Мір, Караліцкі р-н, Прозенская вобл., тэл.: 8 01596 36290, 8 01596 36270

- Пастаянная экспазіцыя.
- Адкрыццё каляднага сезона з князем і княгіняй пад гарматы стрэл і танец "Марозуля". 16 снежня ў 12.00.
- Квэст "Белы слон". 23 снежня ў 15.30.
- Агляльныя і тэматычныя экскурсіі.
- Экскурсіі з элементамі тэатралізацыі для дзяцей і дарослых.
- Экскурсія для дваіх "Інтрыгі Купідона".
- Квэст-экскурсія для ўсёй сям'і "Легенды і паданні Мірскага замка".
- Музейныя заняткі для дзяцей сярэдняга школьнага ўзросту: "Святоточная страва для князя па старадаўнім рэцэпце", "Асаблівае жаночае касцюма XVIII ст.", "Арганізацыя войска і вайсковая справа ВКЛ у XVI ст.", "Печы з каробкавай кафлі XVI–XVII стст. у палацы князёў Радзівілаў".

УНП 590201541

ВІЦЕБСКАЯ АБЛАСНАЯ ФІЛАРМОНІЯ

г. Віцебск, вул. Леніна, 69, тэл. касы: 8 0212 368387, сайт: vitebsk-fil.by

- Музыкальна-паэтычны вечар "ЗІМНЯ ВЕРШЫ" (6+). 19 снежня ў 19.00.
- Калядныя хіты ФРЭНКА СІНАТРЫ ў выкананні квінтэта ДЗІМТРЫЯ НАСКОВА (6+). 21 снежня ў 19.00.
- Вечар нацыянальнага мастацтва "ПРЫШЛА КАЛЯДА – АДЧЫНІЙ ВАРАТА!" — ансамбль танца, музыкі і песні "ТАЛАКА" ў Палацы культуры і МТЗ (г. Мінск, вул. Даўгабродская, 24). 21 снежня ў 19.00.
- "НАВАГОДНЯЯ ГІСТОРЫЯ ПРА ТРОХ БАГАТЫРОЎ" — калядны спектакль для дзетак ад тэатра "ДОБРЫ СЯБАР" (0+). 23 снежня ў 14.00, 17.00; 24 снежня ў 11.00, 14.00.

УНП 300149385

БЕЛАРУСКИ ДЗЯРЖАЎНЫ МУЗЕЙ ГІСТОРЫИ ВЯЛІКАЙ АЙЧЫННАЙ ВАЙНЫ

г. Мінск, пр-т Пераможцаў, 8, тэл.: 8 017 2030792, 8 029 1440792, 8 017 3271166

- Пастаянная экспазіцыя.
- Часовае экспазіцыя "Адзіны памяці верныя", прысвечаная 80-годдзю з пачатку вызвалення Беларусі.
- Навагодняя інтэрактыўная праграма "Аперацыя «Выратуем Новы год»" — захваляльны квэст для дзяцей. Яны адпраўяцца ў зямлянае падарожжа, каб выратаваць самае чароўнае свята! Праграма адбудзецца 26, 29, 30 снежня і 3, 5, 6 студзеня. Узрост удзельнікаў — ад 5 да 10 гадоў. Кошт уваходнага білета на праграму для дзіцяці (з правам наведвання экспазіцыі) — 15 руб., для аднаго суправажальніка квіток бясплатны. **Абавязковыя папярэдні запіс і набыццё білетаў у касах музея да 15 снежня.**
- Падчас навагодніх канікул у зале "Музей для дзяцей" юным наведвальнікам прапануюць майстар-класы па вырабе навагодняй паштоўкі, сняжынак, па роспісе цацак, а таксама па гісторыі радзёй і азбукі Морзэ. **Прастора працуе з серады па нядзелю!**
- Выстава ёлачных рэтра-цацак "Гісторыя ў навагодніх цацаках" з прыватнай калекцыі Кавалёвай Наталлі Анатольеўны. У гэтай экспазіцыі вы зможаце ўбачыць і ацаніць непаўторныя шырыя шары, ватныя і падставачныя фігуры, чароўныя калядныя анёлы і казачныя героі ручной работы. Акрамя таго, будуць прадстаўлены ўпрыгажэнні часоў Вялікай Айчыннай вайны. **Да 14 студзеня 2024 года.**
- Квэсты — гэта ўнікальныя пазнавальныя і захваляльныя падарожжы па музейных залах для арганізаваных груп наведвальнікаў (да 20 чалавек). Усяго прапануецца тры квэсты:
 - "Шлях да Перамогі" для ўдзельнікаў ад 12 гадоў,
 - "Сумка з чырвоным крыжам" для ўдзельнікаў ад 14 гадоў,
 - "Франтавы дзёнік" для ўдзельнікаў да 12 гадоў.

Падрэагнэсцыі на сайце warmuseum.by.

УНП 100254542

НАЦЫЯНАЛЬНЫ ЦЭНТР СУЧАСНАГА МАСТАЦТВА РЭСПУБЛІКІ БЕЛАРУСЬ

г. Мінск, пр-т Незалежнасці, 47, тэл.: 8 017 2427814, час працы: аўторак — нядзеля з 12.00 да 20.00

- Выставачны праект "Падарожжы Фёдара Конюхава". Да 28 студзеня 2024 года.
- Курс "Арт-азбука ў НЦСМ" (8+). Да 31 мая 2024 года. Кожная сустрэча складаецца з тэарэтычнай часткі і творчых заняткаў. Яны праходзяць у інтэрактыўнай форме, удзельнікаў чакаюць практычныя заданні, майстар-класы, квэсты і гутаркі з мастакамі. Праграма курса пабудавана на работах, якія захоўваюцца ў фондзе ўстановы, сучасных беларускіх аўтараў. Працягласць аднаго ўрока — 2 гадзіны. Колькасць удзельнікаў у групе — 10–12 чалавек. Першы дзень заняткаў — 2 разы на месяц па суботах. Кошт аднаго ўрока — 15 рублёў. Абавязковыя папярэднія рэгістрацыі!
- **Дадатковая інфармацыя і запіс на курс па тэл.: 8 017 2350331, 8 017 3629336 (9.00–17.00).**

УНП 192543414

КУЛЬТУРА

Сайт: kultura-info.by
E-mail: kim@kultura-info.by

ШТОТЫДНЕВАЯ ГРАМАДСКА-ПАЛІТЫЧНАЯ ГАЗЕТА, ДЛЯ ДАСУГУ (КУЛЬТУРА, МАСТАЦТВА) Выдаецца на беларускай мове.

Заснавальнік — Міністэрства культуры Рэспублікі Беларусь. Рэгістрацыйнае пасведчанне № 637, выдадзена Міністэрствам інфармацыі Рэспублікі Беларусь.

Выдавец — рэдакцыйна-выдавечкая ўстанова "КУЛЬТУРА І МАСТАЦТВА".

Дырэктар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Рэдакцыя газеты "Культура": Галоўны рэдактар — КУЗНЯЦОВА Наталія Васільеўна.

Намеснік галоўнага рэдактара — ШЧУРОК Жанна Генадзеўна.

Адказны сакратар — Галіна МАЛІНУСКАЯ.

Рэдактар аддзела — Віктар ГАУРЫШ.

Аглядальнікі рэдакцыі: Яўгенія ГАБЕЦ, Антон РУДАК, Ганна САКЛОВА, Ілья СВІРЬЦІН, Дзмітр ШЭЙКА, Заніп ЮРКЕВІЧ, Настася ЮРКЕВІЧ.

Рэдактар літаратурны — Машей ЗАЙЦАУ.

Рэдактар мастацкі — Мікалай КАСЦЮКОУ.

Адрас рэдакцыі: 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 77, чацвёрты паверх.

Тэлефон: 8 017 2860797. Тэлефон-факс: 8 017 3345741. Бухгалтэрыя: 8 017 3345735. Рэкламны адзел: 8 017 2860797.

Падпісанні індэкс: 63875, 638752, 63879. Ільготныя на паўгоддзе: 63872, 638722 (зніжка 15 %). Камплекты (газета "Культура" і часопіс "Мастацтва"): 63874, 638742 (зніжка 10 %).

Рознічны кошт — па дамоўленасці.

* — матэрыял на правах рэкламы.

Аўтары допісаў паведамляюць прозвішча, поўнаасцю імя і імя па бацьку, пашпартныя звесткі (нумар, дату выдачы, кім і калі выдадзены пашпарт, асабісты нумар), асноўнае месца працы, зваротны адрас.

Аўтары рэдакцыі не рэдагуюцца і не вяртаюцца. Меркаванне аўтара можа не адпавядаць пункту гледжання рэдакцыі. Аўтары нясуць адказнасць за дакладнасць матэрыялаў.

Падысана ў друку 14.12.2023 у 16.00. Замова № 2845. Наклад 3318.

Рэспубліканскае ўнітарнае прадпрыемства "Выдавечтва Беларускага Дома друку", 220013, г. Мінск, праспект Незалежнасці, 79/1. ЛП № 3820000007667 ад 30.04.2004.

© "Культура", 2023.